

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi
Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	20.02.2019
Received / Makale Geliş	20.11.2018	Published / Yayınlanma	22.02.2019

MEKÂN KAVRAMI VE ÖMER KAVUR'UN ANAYURT OTELİ FİLM ÖRNEĞİNDE KENTSEL / BİNA VE İÇ MEKÂN ANALİZLERİ

THE CONCEPT OF SPACE AND THE ANALYSIS OF URBAN/BUILDING AND INTERIOR SPACE IN THE FILM SAMPLE OF THE ANAYURT HOTEL OF ÖMER KAVUR

Dr. Öğr. Üyesi Sibel DEMİRARSLAN

Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli Meslek Yüksekokulu İnşaat Programı KOCAELİ / TÜRKİYE,
ORCID: 0000-0002-6979-5150

ÖZET

Mekân, farklı alanlardan bakışla değişik içeriğe sahip olmakla birlikte sınırlandırılmış alan olarak tanımlanabilir. Mekân yaşamı, kültürü, gereksinimleri, beklentileri karşılamalıdır. Yaşanmışlıklardan şekillenir, hayatın getirilerine, ihtiyaç ve beklentilere göre biçimlenir. Bu nedenle kültürel miras olarak değerlendirilebilir ve mimarlıkla birlikte antropoloji, arkeoloji, sosyoloji gibi bilim dallarının da inceleme alanındadır. Filmler için eser ve kişi seçimi kadar mekân seçimi de çok önemlidir. Doğal, mevcut veya yapay, dekor mekânlar kullanılabilir. Sembollerle ilintilenme, aksesuar, nesne kullanımı, ışık-gölge oyunları gibi uygulamalar filmin başarısını etkilemektedir.

Bu çalışmada mekân kavramı ile birlikte film ve mekân seçimi ilişkisi, önemi, auteur yönetmen Ömer Kavur'un, Yusuf Atılgan'ın aynı adlı romanından sinemaya uyarladığı Anayurt Otel filmi örneğinde analiz edilecektir. Kentsel, mimari ve iç mekân seçimlerinin, tefriş elemanlarının, aksesuarların, algısal uygulamalar ve dönemi anlatma özellikleri bağlamında ele alınması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anayurt Otel / Ömer Kavur / Mekân Çözümlemesi / Mimari / İç Mekân

ABSTRACT

The space can be defined as a restricted area with different content from different areas. Space must meet the life, culture, needs, expectations. It is shaped by experiences and shaped according to life's returns, needs and expectations. For this reason, it can be considered as a cultural heritage and it is in the study area of science, such as anthropology, archeology and sociology. The choice of place with the selection of productions and persons for films is also very important. Natural, existing or artificial, decor spaces can be used. Applications such as symbols, accessories, object use, light and shadow play affect the success of the film.

In this study, the relationship between the concept of space and the choice of film and place, the importance of auteur film director Ömer Kavur, Yusuf Atılgan's novel of the same name will be analyzed in the movie Anayurt Hotel film adapted to the cinema. Urban, architectural and interior spaces, furnishing elements, accessories, perceptual applications and the characteristics of the period are intended to be discussed in the context of.

Keywords: Anayurt Hotel / Ömer Kavur / Space Analysis / Architecture / Interior

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer, ev, yurt (tdk.gov.tr) olarak tanımlanan mekân farklı bilim alanlarından bakışa göre farklı içeriklerle de ele alınmaktadır. Mekân, sınırlandırılmış alandır ama bu özelliği ile geniş bir kapsama alanına sahip olmaktadır. Bir şemsiye altı, yere serilen bir kilim, ya da bir sinema salonu mekân kapsamı içerisindedir. Öte yandan, gökbilim tarafından uzay (tdk.gov.tr) da mekân sayılmaktadır.

Sinema bir sanat olarak kendini 20. yüzyılda göstermiş ve kendinden önceki diğer sanat dalları ile bağlantılı bir yapı olarak var olmuştur. İzleyiciye, ışıkları kapatılan bir salonda kendi gerçekliğini sunmuş ve etkilemeye çalışmıştır (İnci,2017). Sinema kendine özgü bir anlatım aracıdır. Görüntüler ve sesler onun dilinin unsurları durumundadır (turkedebiyati.org).

Görsel, işitsel, algısal, duyuşal yönlerinin başarıyı oluşturduğu sinema sanatında kişi seçimi ile birlikte mekân seçimi, ışık-gölge oyunları, algı efektleri sürecin en önemli girdilerini oluşturmaktadırlar.

Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması İle Desteklenmesi Hakkında Kanunda (5224, 2004: Madde 3) (25731,2005: Madde 4) Sinema Filmleri teriminin tanımı “Sinema sanatına özgü dil ve yöntemler ile meydana getirilen belgesel, kurgu, animasyon ve benzeri türlerde; konulu veya konusuz, uzun veya kısa metrajlı, tespit edildiği materyale bakılmaksızın elektronik, mekanik veya benzeri araçlarla gösterilebilen, sesli veya sessiz, birbiriyle ilişkili hareketli görüntüler dizisinden ibaret filmleri” ifadesi ile açıklanmaktadır.

İçeriğine, konusuna, işleyiş biçimine ve farklı ele alışlara göre sınıflandırılan filmlerin animasyon, bilim kurgu, dönem, belgesel veya diğer konseptlerinde amacına yönelik gerçek veya kurgusal mekân seçimine ihtiyaç olacaktır.

Mekan geniş bir kavramdır, mimarlığın meslek tanımı içerisinde tasarım, uygulama, inşaat, konstrüksiyon gibi kavramlarla açıklanabilir. Mekân yaşamın içerisinde barınma, güvende olma, çalışma, eğlenme, sağlık gibi ihtiyaç gidermelere cevap vermesi nedeniyle de yaşamın her alanında yer almaktadır. Dünya üzerinde işlevsel açıdan gerçek ölçülerde ihtiyaç duyulan mekânlara film sektöründe de imajınasyon, hatırlatma, canlandırma gibi amaçlarla ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmada mekân kavramı içeriği, yönetmen Ömer Kavur’un Yusuf Atılgan’ın aynı adlı romanından sinemaya aktardığı Anayurt Oteli filmi örneğinde, kentsel ve mimari mekân seçimleri, iç mekân özellikleri ve tefriş elemanlarının tercih ve kullanımı ile dönemi yansıtan özellikleri bakımından değerlendirilecektir.

2. MEKÂN KAVRAMI

Sözlükte olmak anlamındaki “kevn (kiyân, keynûne) mastarından türetilmiş ism-i mekândır ve “oluşun meydana geldiği yer” demektir... Kelimenin kökünün “saygın bir yere sahip olmak” manasındaki mekâne mastarıyla da irtibatı vardır. Nitekim klasik fikri eserlerde “yer kaplamak” anlamında kullanılan ve bu mastardan türetilen temekkün aynı kökten gelmeyen mekân terimiyle kavramsal bir ilişki içindedir... Kelimenin kavramlaşma süreci eski Yunan felsefesine kadar gider. İng.place, space karşılığı olarak khora, topos ve pou terimleri kullanılmıştır (filozof.net).

Mekân, sadece somut dünyada yer edinen bir olgu olmayıp duyuşal/soyut bir dünya ile ilgili anlamlar da içermektedir. Bu da mekânın sınırlarını genişletir. Hem fizik hem de metafizik örüntü içerisinde anlam bulan mekân, birbirine bağlı olgularla anlaşılır olmaktadır (Can, 2017:XX, edebifikir.com).

Mekânın var olması, hissedilmesi, sürekliliğinin olması için ruhu olmalıdır. Hatırlayabilmek, aktarabilmek için aidiyet duygusu vermeli, ihtiyacı olduğu kadar mahremiyet sağlamalıdır. Tarif edilebilmeli, özelleşebilmeli, işlevsel olmalıdır. Geçirgen, akışkan olurken belli sınırları olmalıdır.

Mekân canlı bir varlık gibidir. Kurulur; bu onun için bir doğuştur. Değiştirilir; bu onun için bir yenilenmedir. Yıkılır; bu onun için ölümdür (Can 2017:XIV, edebifikir.com).

Mekânlar, zaman ve yaşam hakkında bilgi aktarma özelliğine sahip kültürel unsurlardır. Doğal – Yapay mekân, kentsel mekân, iç mekân, yaşam mekânı, işlevsel mekân, tarihi mekân gibi sınıflandırmalar ile mekânsal içerik farklılıklarını vurgulamak mümkündür.

Bir ürün olan mekân, etki ya da tepki yoluyla bizzat üretime müdahale eder. Üretken emeğin örgütlenmesi, ulaşım, hammadde ve enerji akışı, ürün paylaşım ağları... Kendince üretken ve üretici olan mekân, üretim ilişkilerine ve (iyi kötü örgütlenmiş) üretici güçlere dâhildir. Mekân kavramı tek başına bırakılmaz ve statik kalamaz; diyalektikleşir: Ürün-üretici olan mekân, ekonomik ve toplumsal ilişkilerin dayanağıdır (Lefebvre 2014:24).

Sinema Eleştirmeni Atilla Dorsay “Sinemada zaman ve mekândan kurtuluşunuz yoktur. Roman yazarı için zamanı anlatmak kolaydır ancak aynı hikâyeyi sinemaya aktardığınızda geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek için flashback ya da flashforward adını verdiğimiz teknikleri kullanmak zorunda kalırsınız” (Tellioğlu, Şeren 2016) diyerek sinemada zamanı belirtmenin zorluğundan söz etmektedir. Zamanı belirleyen, hissettiren önemli unsurların başında da mekân ve tefriş elemanları gelmektedir.

Sinema sanatı canlandırma, hayal ettirme, hissettirme, aktarma, düşündürme, kıyaslama, belgeleme gibi özellikleri ihtiyaç oranında sağlama yönü ile başarıyı elde etmektedir. Mekân seçiminin en az sanatçı seçimi kadar önemli olduğu vurgusu uzmanlar tarafından dile getirilmektedir.

Derviş Zaim bir sinema söyleşisinde “Benim için mekân arayışı, filmi inşa etme sürecinin önemli safhalarından biridir. Mekânı ararken aynı zamanda senaryoyu da, karakterleri de ararım. Bulduğum ya da bulma ihtimalim olan mekân bana esin kaynağı olur. Bu bir ruhsal yolculuk gibidir. Aslında siz mekân ararken nasıl bir film yapmanız gerektiğiyle ilgili soruları da kendinize sorarsınız. Eğer bir zaman kısıtınız yoksa dünyanın en zevkli şeyi mekân aramaktır.” (Tellioglu Şeren 2016).

2.1. Kentsel Mekân

Kent mekânları derken, kentli yurttaşların, gündelik yaşamlarını sürdürmelerine aracılık eden, kentin ve kentliliğin inşasında aracı rol üstlenen minör kurumlar akla gelir. Bu kurumlar, kentin politik / iktisadi coğrafyası dışında yer alan, daha açık bir şekilde kentin kültürel yüzeyini yansıtan mekânlardır (Aytaç 2017:251).

Şekil 1. 1969 Film Platosu Sahası (dailymail.co.uk)

Film sahnelerinde ya gerçek mekânlar kullanılır ya da platoda dekorlar aracılığı ile dönem, konu, kullanıcı ve yönetmenin ruhu aktarılacak şekilde uzman ekip tarafından tasarım, detaylandırma ve uygulama yapılır. Senaryoya uygun gerçek mekân/lar bulabilmek filmin başarısı için çok önemlidir. Anayurt oteli filminin mekânları romanla uyumlu olarak belirlendiğinden başarıyı etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır.

2.2. Bina/lar ve Kentsel Arayüz

Binalar, bir işlevi karşılamak amacıyla belli bir strüktürel kuruluşla, yasa ve yönetmeliklere, imar plan kurallarına, çevre yapılaşmasına, topoğrafyaya, coğrafyaya, iklimsel verilere, kültürel unsurlara, ihtiyaç ve beklentilere, ekonomik oluş ve estetik duruşa cevap verebilmek amacıyla tasarlanan ve inşa edilen yapılardır.

3194 Sayılı İmar Kanunu (1985:6680) binayı; “kendi başına kullanılabilen, üstü örtülü ve insanların içine girebilecekleri ve insanların oturma, çalışma, eğlenme veya dinlenmelerine veya ibadet etmelerine yarayan, hayvanların ve eşyaların korunmasına yarayan yapılardır” ifadeleri ile tanımlamaktadır. Bu tanımdan binanın etrafının ve üzerinin kapalı yapılar olduğu anlaşılır. Binalar cepheleri ile kente katkı sağlamakta, kent silüetini oluşturmaktadırlar. Böylece tasarlanacak ve inşa edilecek her binayı tekil olarak düşünmek büyük bir yanlışlığa yol açabilecektir. Yerleşimi tanımlayan unsurların başında kentsel arayüz gelmektedir, bu terim bina cephelerinin kentin diğer bölümleri ile oluşturduğu kesişim hattıdır. Kentin unsurları olan sokak, cadde ve meydanlar yapılı ve doğal çevrenin bir araya gelişinden oluşmaktadırlar.

Şekil 2. Filmde Gösterilen Demiryolu Köprüsü ve Binaların Oluşturduğu Kentsel Arayüz
(Ilgın 2016, otekisinema.com)

2.3. İç Mekân

Binanın yasadaki tanımında etrafı ve üzeri kapalı bir alan oluşturmaktan bahsedilirken, burada oluşan alana yani içerideki boşluğa iç mekân denilmektedir. Fonksiyona cevap verebilecek boyutlara, tefriş ve donanımına sahip, teknik, teknolojik ihtiyaçları düşünülmüş ve detaylandırılmış alanlardır.

Şekil 3. Soldan: 'Gri Bahçeler' Seti, Tisch Grad Kalina Ivanov; Kuzey Carolina Üniversitesi Tasarım ve Üretim Okulu'ndaki Tasarım ve Üretim Sahnesindeki Dükkân; '1916: Batı Cephesi' adlı bir AFI Öğrenci Yapımı
(hollywoodreporter.com)

Filmlerde gerçek mekânlar veya planlanmış, detayları çözülmüş dekorların üretimi ile oluşturulan platoda kurgulanan yapay mekânlar aracılığı ile film sahnelerinin canlandırılması sağlanabilir. Anayurt oteli filminde gerçek mekânlar kullanılmıştır. İç mekânın ana unsurları ince yapı uygulamaları ile sabit ve/veya hareketli tefriş elemanları ile kullanılan aksesuarlardır. Vitrifiye elemanları da tefriş elemanları içerisinde yer alırlar.

2.4. Tefriş Elemanları / Mobilya / Aksesuar

Filmler, bir konuyu, senaryoyu belli bir zaman içerisinde izleyiciye vermek, duyguları aktarmak durumundadırlar. Bu nedenle, esere uygun oyuncu seçimi ile birlikte çok doğru tasarlanmış mekânlar, eşya ve objeler, aksesuarlar, giysiler, doğru aydınlatma, gereği kadar aydınlık veya karanlık, etkili gölgeler ve hissedilmesi gereken her şeyi verecek algı yöntemlerinin kullanılması ile başarının oranı artacaktır.

Şekil 4. Büyük Bütçeli Filmlerden Biri Olan "Jurassic World: Fallen Kingdom" Filminden Bir Sahne (nytimes.com)

3. ÖMER KAVUR

8 Haziran 1944 tarihinde Ankara’da dünyaya gelmiştir. Üniversite eğitimini Fransa’da sinema üzerine almıştır.

“Conservatoire Libre du Cinéma Français’de sinema, Sorbonne Haute École du Journalisme’de gazetecilik okudu. Teknik-pratik sinema eğitimini Sorbonne Üniversitesi’nde gerçekleştirdiği sinema tarihi yüksek lisansıyla bütünleyen Kavur, bu dönemde çektiği kısa filmlerle ilgi çekti ve çeşitli ödüller kazandı. Fransa yıllarında Alain-Robbe Grillet’ye yönetmen asistanlığı yapan Kavur yurda dönüşünde Boğaz Köprüleri ile ilgili bir belgesel çekti” (on5yirmi5.com).

Yönetmenlerin başarısı, filmin izlenme, ödül alma, beğenilme, yorumlanma oranı ile değerlendirilmektedir. Ömer Kavur hakkında kitap, tez ve makaleler yazılmış, pek çok akademik düzeyde çalışmaya konu edilmiştir ve araştırılmaya, incelenmeye devam edilmektedir. Röportajları, hakkında düzenlenen paneller ile ele alınmış, özellikleri her bir plan ölçeğinde değerlendirilerek vermek istediği mesajlar anlaşılmasına çalışılmıştır. En iyi film, en iyi yönetmen ve en iyi senaryo kategorilerinde pek çok ödülü bulunmaktadır.

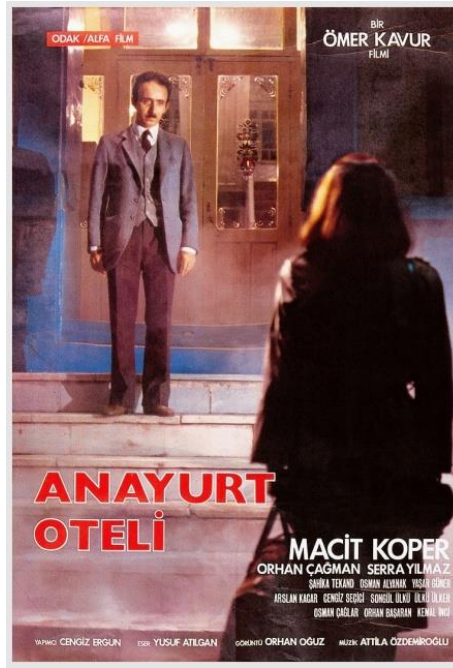
4. ANAYURT OTELİ

Yusuf Atılgan’ın aynı adlı romanından Ömer Kavur tarafından sinemaya aktarılmıştır. “Roman, bir Anadolu kasabasında geçiyor. Kasaba’nın kuzeyinde bir ova, güneyinde de eteğinde yayıldığı bir dağ var. İçinden döne döne, boz bulanık bir ırmak akıyor. Geniş sokakları, arsaları ve bir tren istasyonu var. Kasabanın başından, 1922 yılı güzünde batıya kaçan Yunanlıların sebep olduğu bir yangın geçmiştir. Asıl mekân ise, ana karakter Zebercet’in kâtipliğini idame ettirdiği Anayurt Otelidir. Bu otel, istasyonun arkasındaki alandan ana caddeye çıkan sokağın karşısında, eskiden zengin Rumların da oturduğu bir mahallede olduğu için yanmadan kalabilmiş yapılardan biri. Zebercet’in büyük dedesi Keçecizade Malik Bey tarafından konak olarak yaptırılmış olsa da daha sonra Zebercet’in babası nüfus kâtibi Ahmet Bey’in baskılarıyla otele dönüştürülmüş. Asıl sahip Rüstem Bey, İzmir’de yaşıyor. Otelin işletmeciliğini ise 40 yıldır (ilk otuz yıl Ahmet Bey, son on yıldır Zebercet’e ait olmak üzere) Zebercet ve ailesi yürütüyor.” (turkedebiyati.org) şeklinde özetlenebilmektedir.

Tablo 1. Filmin Künyesi (sinematurk.com)

Yönetmen	Ömer Kavur	Vizyona Giriş Tarihi	02 Haziran 2017
Senaryo	Ömer Kavur	Süre	94 dk
Yapımcı	Cengiz Ergun, Ömer Kavur	Tür	Dram, Polisiye, Psikolojik
Müzik	Attila Özdemiroğlu	Özellikler	35 mm, Renkli
Görüntü Yönetmeni	Orhan Oğuz	Ülke	Türkiye
Eser	Yusuf Atılgan		

Tablo 1’de filmin özellikleri aktarılmaktadır. Anayurt Otelii filmi kazandırdığı ödüllerle Kavur’u onurlandırmıştır.

Şekil 5. Anayurt Otel Film Afışı (sinematurk.com)

Bu ödülleri (sinematurk.com);

- En İyi Türk Filmi (Anayurt Otel) / İstanbul Film Festivali 1987
- En İyi Yönetmen (Anayurt Otel) / 24. Antalya Film Şenliği 1987
- En İyi 2. Film (Anayurt Otel) / 24. Antalya Film Şenliği 1987
- Uluslararası Sinema Yazarları Federasyonu Ödülü (Anayurt Otel) / Venedik Film Şenliği 1986

4.1. Filmlerde Mekân Unsurları

Mekânı tanımlamada mimari mekânlar etkin role sahiptirler. Kamusal mekân, iç mekân, mahrem mekân gibi ifadeler mekânın niteliğini vurgulamakta ve tasarım sürecinde yüklenilmesi gereken görevleri ve kültürel unsurları ifade etmektedir. Bu nedenle hem yaşamda hem de yaşamın bir ifade tarz ve yöntemi ile aktarılmaya çalışıldığı filmlerde mekânın tasarımı ve üretimi önemli olmaktadır. Gerçek mekânların değerlendirilmesinde doğru yerin belirlenmesi ve seçimi önemli iken, dekor mekân kullanımında doğru tasarım, uygun malzeme seçimi, başarılı bir detaylandırma ve imalat/inşaat önemli olmakta, malzeme seçimi, renk-doku ve efektlerin yansıtılış biçimi mekân algısında başarıyı artırmaktadır.

Bu nedenle ön çalışma her zaman çok önemlidir. Sadece film ve senaryo ekibi değil, teknik ekibin de doğru kadrolardan oluşturulması gerekmektedir. Mekân kavramı dini, felsefi, algısal gibi farklı içeriklere sahip olmaktadır.

Mekân Unsurları, farklı bileşenlerden oluşmakta ve bünyesinde çoğu zaman kültürel unsurları barındırarak özellik kazanmaktadır.

- Mekân – Alan
 - Dış Mekân:
 - ◆ Kentsel Mekân
 - Kamusal Mekân /Alan
 - Yarı Kamusal Mekân /Alan
 - Yarı Özel Mekân /Alan
 - Özel Mekân /Alan
 - İç Mekân: Yarı Özel / Özel Mekân / Alan
 - ◆ Yarı Özel Mekân / Alan: Lobi(Bekleme Salonu), Merdiven, Çay Salonu
 - ◆ Özel Mekân / Alan: Otel Odaları

- Alan
 - Açık Alan
 - Yarı Açık Alan
 - Kapalı Alan
- Işık-Gölge-Renk Kullanımları
- Mekân Algılatma: Kısmı -Tam Gösterim
- Vurgu
- Ritm / Tekrar
- Temalarla Zaman /Mekân
- Mobilya
- Aksesuar

Bir Başka Mekân Oluşumu

- Strüktürel
 - Taşıyıcı Sistem
 - Duvar Sistemi
 - Döşeme Sistemi
 - Düşey Sirkülasyon Hattı
 - Üst Örtü
 - Dolu-Boşluklar
 - ◆ Ritm
 - ◆ Proporsiyon / Oran
- Algısal olmak üzere sınıflandırılabilir.

Çevre ile ilişki, uyum ya da uyumsuzluk, tarihi olup olmama durumu, bellek unsuru, kentsel ikon olma özellikleri mekân seçim, tasarım ve algılanmasında önemli noktalardır.

4.2. Anayurt Otelinde Mekân Seçimleri

Senaryo yazarı ya da yönetmen her kavram, her düşünce için onlarca, yüzlerce plastik (görsel) anlatım yolu bulunabileceğini, bunların arasından en açık ve en canlıyı seçmenin kendi sorumluluğunda olduğunu bilir (Esen, H.2006:177).

Özellikle resim ve mimari sanatları ile iç içe sayabileceğimiz mekân tasarımı, görselliğin basit bir kavram olmadığını ve geçmişten gelen bir kültür ile iç içe bir yapı oluşturduğunu gözler önüne serer. Sinemada mekân doğal ve tasarlanmış mekân olarak iki gruba ayrılır (İnci, 2017).

Yazıldığı dönemde çokça ses getiren Atılğan'ın Anayurt Otel isimli romanı 1987 yılında Ömer Kavur tarafından sinemaya uyarlanır. Bu sinema uyarlaması da en az kitap kadar ses getirir. Film, Kavur'un filmografisinde daha bireysel konuları ele aldığı, insanın psikolojik boyutunu daha derinlikli bir şekilde incelediği döneme denk düşer. Bu sebeple de romanın ruhu ile Kavur'un yaklaşımı örtüşür. Bu nedenle Türkiye sinemasında insan psikolojisini ele alan derinlikli filmlerden birine dönüşür Anayurt Otel (filmloverss.com).

En önemli atıflardan birisi filmin ve romanın adındadır. Anayurt ve otel kelimeleri ile oluşan çağrışımlarla farklı mesaj ve sembol dili kullanıldığı fikrine varılır.

Romana adını veren Anayurt Otel mekânsal bir anlamın ötesinde anılara ev sahipliği yapan yüzyıllık geçmişiyle romanın kurgusunda önemli bir yere sahiptir. Anayurt Otel'nde başlayan hayat yine aynı yerde trajik biçimde son bulur (Bakır 2018, ekdergi.com).

Fakat kaçınılmaz bir şekilde çeşitli farklılıklar da vardır roman ile film arasında. Örneğin romanda tüm zamanlar iç içe geçmiş katmanlı bir yapıdadır. Filmde ise bu katmanlılık yerini daha doğrusal bir zaman akışına bırakır kendisini. Farklı zamanlarda yaşanan olaylar Zebercet'in iç sesinden seyirciye ulaşır (Yeşilyurt 2017, filmloverss.com).

Şekil 6. Zebercet (Boran 2016, t24.com.tr)

Anayurt Oteli, ülkenin kaderinde dönüm noktası olan tarihi başlangıçlara sahiptir. Eskiden bir konak olarak inşa edilen bu yapının kuruluşu bizi Tanzimat'ın ilanı olan 1839'a götürür. Yeni kurulan Cumhuriyet'in ilan tarihinde -1923'te- ise bu konak otele dönüşmüştür. Berna Moran bu özel tarihlere dikkat çekerek romana birtakım anlamlar yükler. Tanzimat yıllarında inşa edilen ve Cumhuriyet'le otele dönüşen bu yapı, Zebercet'e ev sahipliği yapar. İlk olarak, konakta Rüstem Bey'in yanında çalışan Zebercet'in babası (Ahmet Bey), yangından sonra otele çevrilen bu binanın idaresini devralır. (Bakır, 2018)

Kavur, filmlerinde genelde kasaba yerleşimini seçmektedir, Anayurt Oteli filmi için de seçtiği gerçek mekânlarla filmin konusunu pekiştirmiştir. Film ile roman arasında zaman/dönem açısından farklılık hissedilmektedir.

Romanda net bir tarih verilmese bile 60'lara, 70'lere tekabül eden hikâyesi filmde 80'lere taşınır. (Yeşilyurt 2017, filmloverss.com) Mekân seçimi ve gösterilen detaylardan filmin zaman dilimi ayırt edilebilmektedir.

Filmde yer verilen mimari ve iç mekân unsurları sınıflandırılması;

- Kasaba / İlçe İçindeki Yeri: Konumu, İstasyon Yakını
- Anayurt Oteli
 - Otel ve Mekânlar
 - Giriş
 - Lobi
 - Resepsiyon
 - Merdiven
 - Oda/lar
 - Mutfak
 - Bahçe
 - ◆ İnce Yapı Öğeleri
 - ◆ Kapı
 - ◆ Pencere
 - ◆ Boya-Badana
 - Algı Unsurları
 - ◆ Işık-Gölge
 - ◆ Aydınlik Oranı
 - ◆ Kısmi Mekân Gösterimi-Hissettirme
 - Mobilya
 - ◆ Tefriş Elemanları
 - ◆ Aksesuar-Nesne
 - ◆ Sembolik Unsurlar
 - ◆ Metaforlar
 - Diğer Binalar
 - ◆ İstasyon
 - ◆ Horoz Dövüşleri

- ◆ Sinema
- ◆ Karakol
- ◆ Adliye
- ◆ Banka
- ◆ Meyhanedir.

4.2.1. Kasaba ya da Kent (Atılğan 1973:11)

Ömer Kavur, filmlerinde kentsel mekân seçimi genelde kasabadır. Anayurt Oteli filminde de aynı çizgisine devam etmiştir ve filmin konusu bir kasabada geçmektedir.

Kitapta olayın geçtiği yerleşim alanı, kasaba veya kent ifadesi ile açıklanmaktadır (Atılğan 2004:11).

Küçük kasabadaki yaşamı en ince ayrıntısına dek verir. Onun kasabalarında hem gerçeklik, hem de konuya göre stilize bir hava vardır. Amacı insanı anlatmak olduğu için, kasabaların, anlattığı insana etkili olan boyutlarını vurgular (Kuyucak Esen, 2015:438).

Anayurt Oteli, romanda da vurgulandığı üzere istasyona yakındır. Sokak-cadde, pazar yeri, seyyar satıcılar (köfteci, kestaneci, fotoğrafçı gibi), park, üst geçit, hemzemin geçit, istasyon ve tren vurgusu, sosyal yaşama ve döneme ait eğlence mekânları ile kasabanın nasıl bir yer olduğu izleyiciye aktarılmaktadır. Filmde yer alan kişiler de belli bir kimliğe sahiptirler, gizemli kadın, ortaklıkçı kadın, suç geçmişi olanlar ile birlikte polis, hâkim, kâtip gibi dengeli bir insan profili bulunmaktadır.

4.2.2. Otelin Yeri: Dış Mekân-Kasaba İlişkisi

Anayurt Oteli, kasaba istasyonunun yakınındadır. Film sahnelerinde hemzemin geçidin varlığı, otelin demiryolu ile ilişkisini vurgulamaktadır. Kasabalarda istasyon, ulaşım, kentsel ve sosyal mekân ve iletişim açısından merkez olarak kabul edilmektedir, önemlidir.

Kentsel mekân çekimlerinde duvarlarda yapıştırılmış ilanların varlığı dikkat çeker, ilanlar dönemi anlatmaktadır. Türkiye’de gazetelerin ansiklopedi verdiği dönemi üst geçit reklamında yakalamak, film için zamanın 1980’ler olduğunu vurgulamaktadır. Otele yaklaşırken üstten geçen demiryolu ve trenin gösterilmesi ulaşımında trenin kullanımını vurgularken filmde var olmayan ancak onun üzerine kurgulanmış kadın oyuncuya da atıfta bulunmaktadır.

Filmde yer alan bir başka kamusal alan pazaryeridir. Pazar, hem dönemin alışveriş imkânını ve kent içindeki kurgusunu anlatmaktadır hem de sosyo-kültürel paylaşımların yaşandığı bir kent mekânıdır. Dönemin yiyecekleri, nasıl pazarlandığı, paketlenmesi ile birlikte insanların giyimleri ve davranışları o dönem Türkiye kasabasından bir kesit sunmaktadır.

Pazar yeri, insanların toplanma, alışveriş ve görüşme yeridir, pazar kurulmadığı zamanlarda meydan ya da sokak olarak rutin işlevine geri dönmektedir. Yöresel ürünler filmin Pazar sahnesinde vurgulanmaktadır. Pazar, kültürel bir unsur olarak sürdürülmektedir.

Kentsel mekânlarla birlikte sosyal yaşam da aktarılmaktadır. Seyyar satıcıların ön planda olduğu sahnelerde yaşam, sosyal ilişkiler hissedilmektedir. Sokak, cadde veya meydanlarda yerleri belli olan seyyar satıcılar dükkân gibi algılanmaktadır. Köftecinin yeri, kestanecinin yeri bellidir. İnsanlar lezzetini bilerek, temizliğine, hijyen ve sağlıklı oluşuna güvenerek alışveriş etmekte ve seyyar esnafı yaşatmaktadır. Filmde seyyar bir fotoğrafçıya da yer verilmektedir. Dönem yaşamında yer alan bir iş kolu olduğu bilinmektedir.

4.2.3. Sokak / Cadde

Sokak / cadde düzenlerinde doğal bir oluşum, genelde kadastro planı ile yapılaşma, az katlı binalar, bahçe duvarları ile birlikte kamusal ve yarı kamusal alan ayrımının varlığı izlenmektedir. Demiryolu köprüsü ve istasyona gönderme yapması filmde tekrar eden unsurlar arasındadır. Zaman ve mekân vurgusu için yönetmenin özel teknikleri tekraren kullanılmıştır. Kentsel mekân dolaşımında kot farklılıkları için basamaklı çözümler, üst geçit strüktürleri, biçimleri, sokak aydınlatmalarında şiddeti az ve loş aydınlatma ile düşen gölgeler hem filmin karakterini oluşturmakta hem de o zaman ki kasaba sokakları hakkında bilgi vermektedirler. Sokakların tenhâlığı, akşam vakitlerinde yaşamın evlerde devam ettiğini, aile yaşamının içe dönüklüğünü, misafirlige gidilen dönemleri hatırlatmaktadır.

4.2.4. Diğer Binalar

Adı en çok geçen bina istasyon yani tren garıdır. Bu ulaşım binası kasabayı diğer il ve ilçelere bağlayan merkez, hüznün ve sevinçlerin, beklentilerin yoğunlaştığı mekânlar olarak daima belirgin bir özelliğe sahip olmuştur.

Şekil 7. Kasabamın İstasyon Binası (Ilgın 2016, otekisinema.com)

Otel dışında gidilen mekânlar arasında banka bulunmaktadır. Banka dönemin teknolojisi, mobilyaları, donanımları ile ilgili bilgilendirici özellik taşımaktadır. Dikey perdeler, o dönem için yeni teknoloji olan büyük cam ekranlı bilgisayarlar, yapay ahşap üzeri cilalı banka gişe mobilyası bankayı anlatmaktadır. Müşteri ile ilişki kurulan yükseklik, bugün uygulanan ergonomik ölçülerden daha alçakta konumlandırılan banka çalışan birimleri, müşteriyi yüceltmekte ve bu konumda müşteri kendisini algısal olarak daha fazla söz sahibi hissetmektedir.

Otel dışında gidilen bir başka kamusal kurum, karakoldur. Karakolun soba ile ısıtıldığı dönem uygulaması olarak dikkat çekmektedir. Tefrişte makam masaları arkasında kullanılan bordo kumaş kaplı panolar statüyü destekleme, ciddiyet katma, dekoratif oluş ve ses yalıtımı/akustik görevlerini üstlenmektedir. Renk ve tasarım biçimi olarak, modadan etkilenmiş bir uygulama olduğu da söylenebilir, ancak, akustik ve ses yalıtımı amaçlı panolar günümüzde de doğru bir detaylandırma ve uygulama olarak devam etmektedir.

Çarşıdan verilen kesitte özellikle televizyon tamircisi ve ahşap cepheli dükkân detayları dikkat çekmektedir.

Şekil 8. Çarşı (Çizim: Demirarslan,S.)

Adliye Bina mimarisinin cephesi düşey algılanacak şekilde modüler ve dişli duvar uygulaması ile inşa edilmiş bir kamu binası olarak, aslında çok tanıdık gelmektedir. Bilindik bir kamu binası cephesi ile adeta tip proje olduğu söylenebilir. Adliyenin içerisinde mahkeme salonu sahnesinde, ahşap sıralar ile tefriş edilen dinleyici bölümü yer almaktadır. Hâkim ve kâtibin bulunduğu makamın algısal etkisi bu gün içinde sürdürülen bir uygulamadır.

Kasabanın meyhanesi basit ve olduğu gibidir. Masa üzeri muşamba örtü, duvarda asılı çerçeveli resimler, raflar mekânı anlatmak için yeterli bulunmuştur. Meyhane ve horoz dövüşü yapılan bina kasabanın sosyal faaliyet mekânı olarak gidilen bir yerdir.

Sinema Binası, kasabada önemli bir sosyo-kültürel mekândır. Sinema salonu tefrişinde bordo renkli koltuk kullanımı tercihi ile algısal olarak ağır bir his oluşmaktadır. Bordo; koyu morumsu kırmızı, gerçek kırmızıdan daha sofistike ve ciddi ve daha az enerjiktir. Kontrollü gücü, kararlı hırs ve onurlu eylemi gösterir ve genellikle varlıklı insanlar tarafından tercih edilir. (empower-yourself-with-color-psychology.com) Duvarlarda film afişleri bulunmaktadır. Küçük bir salon olmasına karşın, sinema olarak yapılmış bir binadır.

Bordo, gücü belirten bir renk olarak görülebilir. Psikolojik ciddiyeti ve güçlü enerjisinin birleşimi ona yüksek hırs duygusu verir. Bu nedenle, güçlerini veya varlıklı sınıflarını sergilemeye çalışan insanlar, bu özellikleri göstermenin bir yolu olarak bordoyu kullanabilir (colorpsychology.org).

Fuaye sessiz bir alan olarak gösterilmektedir. Günümüz eğlence mekânı olarak sunulan alışveriş merkezi içerisindeki sinemalara gidiş, genel olarak alışveriş öncesi - sonrası vakit geçirmek amaçlı iken, özel yapılmış sinema binasına gidiş film seyretme amaçlıdır.

4.2.5. Anayurt Otelı Binası: Konak

“İstasyonun arkasındaki alandan ana caddeye çıkan sokağın karşısında, eskiden zengin Rumların da oturduğu bir semtte olduğu için yanmadan kalmış yapılardan biri, üç katlı bir eşraf konağı.” (Atılgan, 1973, 2004:12)

Konak, büyük ve gösterişli ev (tdk.gov.tr) olarak tanımlanmakta ve Geleneksel Konut tipolojisi içerisinde yer almaktadır.

Cumhuriyet'ten önce konak olarak yaptırılan otel, Cumhuriyet'in kuruluşu ile otele çevrildiği için kuşkusuz mekânın “zaman içinde” dönüşümü bağlamında çok şey anlatmaktadır (gaiadergi.com).

Romanda Zebercet'in erken doğduğu “yedi aylık doğmuş”(Atılgan1973, 2004:15) ifadesi ile belirtilir; bu durum yaşadıkları ve yaşayacakları, yaptıkları için bir referans olarak vurgulanmıştır.

İlk aşamada ana rahminden dışlanan/atılan Zebercet, Otel macerası ile ikinci olarak da içtenliğin mekânı evden dışlanmıştır. Kalımlık değerleri ve düşleri yaratan, koruyan ev, böylece işlevsiz kılınmış ve kişi yalıtılmıştır. Zebercet'in bilinçaltı, bu yalıtık mekânın mahzeni gibidir. Konak/ev ile Otel arasındaki süreçte yaşanan tüm trajik tükenişler Zebercet' in bilinçaltısında depolanmıştır. (Korkmaz 2005:142)

Şekil 9. Anayurt Otelı (Ilgın 2016, otekisinema.com)

Annesi ve kendisinin, "ev" olarak kullanıldığı vakitlerde içinde doğdukları, ama şimdi'de bu işlevinden yalıtılarak bütün içtenlik değerlerinden arındırılan 'ANAYURT OTELİ' (Korkmaz 2005: 147)

Binayı ve filmin çekildiği yerleri yaşayan Ilgın Otel binasını şu cümlelerle anlatmaktadır “Otelin dış kapısı demirden. Onun arkasında ahşap ve camlı bir kapısı daha var. Bodrum+zemin+1.kat şeklinde üç kata sahip olan otelin üst katına sağdan ve soldan iki merdivenle çıkılıyor. Giriş kapısının tam karşısında

binanın arka kapısı bulunuyor ve bu kapıdan çıktığınızda sağa ve sola doğru inen iki merdiven ile arka bahçeye çıkabiliyorsunuz.” (Ilgın 2016, otekisinema.com).

Binanın istasyona yakınlığı mekânsal vurgulamalar ile hatırlatılmakta ve böylece özel bir yerde konumlandığı anlatılmaktadır. Tren Garı / İstasyon, yerleşim yeri ve özellikle kasabalar için her zaman bir merkez, landmark, kentsel ikon görevleri üstlenmektedir.

Otel konaktan dönüştürüldüğü için odalar konut odasıdır, pencere doğrama düzenleri, lobi olarak ayrılmış oda, mutfak ve gösterişli güzel merdiveni ile birlikte dönem mimarlığını aktarmaktadır. Filmde bembeyaz çarşafın kurutulduğu bahçe geleneksel konutların en önemli yarı özel mekânıdır. Aslında duvarlar yüksek olduğu zaman özel mekân olarak belirtmek de mümkündür.

4.2.5.1. Bina İç Mekân Ve İnce Yapı Elemanları

Bir bina üç ana katmandan oluşur. Kaba yapı, ince yapı ve tesisat olmak üzere görevleri birbirinden farklı ve binada sağlıklı, huzurlu, mutlu ve konforlu yaşamının hedeflendiği uygulamalardır. Bu üç katmanın bir araya gelişi teknik, teknolojik uygulamalar ile karşılık bulmuştur.

Anayurt Oteli özelinde eski bir konak yapısı olduğu vurgulanmakla birlikte yaşandığı yıllar içerisinde yapılan değişiklikler ve otel olarak yeniden işlevlendirilmesi ile birlikte ev ve otel ayırımının hissedildiği görülmektedir.

Romandaki anlatımıyla;

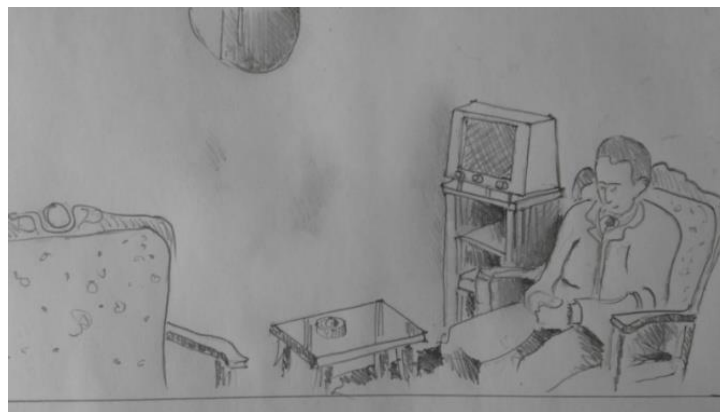
“Arap rakamlarıyla 'bir, iki, iki delik' bin iki yüz elli beş ediyor; şimdiki tarihle bin sekiz yüz otuz dokuz. Caddeye bakan yüzü aşı boyalı. Üç mermer basamakla çıkılan dış kapı iki kanatlı, yarıdan yukarısı camlı, demir parmaklıklı, kapının iki yanındaki iki büyük pencere de parmaklıklı; öteki katların pencerelerinde parmaklık yok.” (Atılğan, 1973,2004:13-14)

Bina giriş kapısı çift kanat, ahşap bir kapıdır. Merdivenle çıkılan bir subasman ve giriş hattı ile belli bir kot seviyesinden kapıya ulaşılmaktadır. Binaya girişte bir hol ve rüzgârlık olarak fonksiyon yüklenen ikinci bir camlı kapı ile binaya girilmektedir. İçeride resepsiyon bankosu ve bekleme odası misafirleri (bugünkü anlamı ile lobi görevindedir) karşılamaktadır.

Bekleme / dinlenme / sohbet amaçlı olarak ayrılan girişteki odada (Lobi) radyo, küçük bir sehpa, 14.Louis taklidi klasik mobilyalar tefriş olarak kullanılmaktadır. Mobilyalarda sarı-kahve tonlarının tercih edildiği izlenir.

Romanda tavandan sarkan abajurların boru ucuna takılı olduğu şu cümlelerle ifade edilen detaylandırma, filmde de karşılığını bulmaktadır

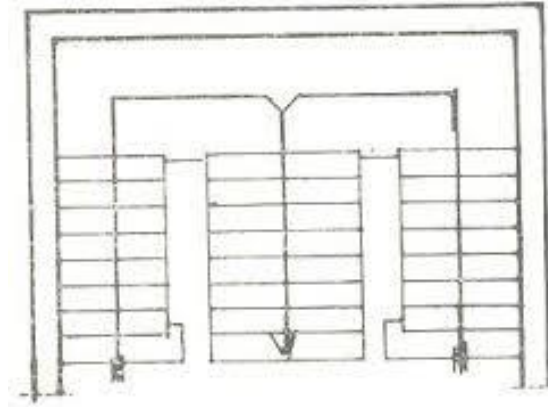
“Tavandan sarkan kurşun boruların ucunda iki abajur” (Atılğan, 1973.2004 :15)

Şekil 10. Lobi Olarak Kullanılan Bekleme/Dinlenme Mekânında Mobilya Elemanları (Çizim: Demirarslan, S.)

İç mekânlarda, koridor, banyo, dolap kapakları gibi mekân ve tefriş elemanlarında aynaya yer verildiği izlenir ve hem metafor özelliği hem de dekorasyon anlayışı açısından önemsendiği söylenebilir.

Düşey sirkülasyonu sağlayan merdiven sofordan iki kollu merdiven olarak ara sahanlığa çıkmakta sonra tek kollu merdiven ile üst kata ulaşmaktadır. Bir prestij merdiveni şeklinde gösterişli bir çıkış oluşturmaktadır. Ahşaptan üretilmiştir. Korkuluk ve küpeşterleri, uygun basamak ve rıht ölçüleri ile ergonomik bir merdiven olduğunu göstermektedir.

Şekil 11. Üç Kollu Merdiven (Megep 2006:14)

Binanın taşıyıcı döşemelerinin ahşap olduğu ve tavan kaplamalarının da rabıta denilen boy ahşap lambri malzeme ile kaplandığı görülmektedir.

Otelin mutfağı mütevazı dönem mutfağı olarak görülmektedir. Mutfak gereçleri, düzeni, kullanım imkânları ile alçakgönüllü bir kasaba oteli olduğunu vurgulamaktadır. Mutfaktaki pencere düzeni diğer pencerelerin boyutlarını, oranını ve düzenini devam ettirmektedir.

Doğramaların camlarının zamanının teknolojisi cam macunu ile montajının yapıldığı görülmektedir. Hem konak mimarisi hem de filmin anlatıldığı yılın mimari detay uygulamalarını aktardığından önemlidir. Günümüzde çift cam uygulamaları ile ısı yalıtımının sağlandığı doğramalarda, baskı çıtası ile detaylar çözümlenmektedirler.

Üst katta merdiven holü ile birlikte odalara giden koridor bulunmaktadır. Kapıların yağlıboyalı ve masif, mahremiyet gerektirmeyen kapıların ise yağlıboyalı ahşap ve camlı kapı olduğu görülmektedir. Çift kanat kapılar kullanılmaktadır.

Duvarlarda, özellikle kamusal sayılabilecek binalarda, otel de dâhil, ortalama yerden 1.00metre yükseklikteki hatta kadar daha koyu bir renkle yağlıboya yapıldığı bilinir. Böylece çeşitli darbelere ve kirlenmelere karşı daha dayanıklı ve daha kolay temizlenebilir bir yüzey elde edilmektedir.

Dönem mobilyaları ile tefriş edilen odalarda metal başlıklı yataklar, saten yorganlar, özel nevresim takımları ile birlikte aynalı gardırop ve başucu aydınlatma elemanları olarak apliklerin filmde yer aldığı görülür.

Geleneksel konutların yaşanılarak oluşan, hırssız, yalın ama işlevsel plan şemalarının sıcaklığı Anayurt otelinde de hissedilmektedir. Özel konuttan otele, halkın kullanımına açılarak yeniden işlev kazandırılmasına karşın mekân ölçüleri, proporsiyon, plan şeması ve yaşanmışlıkların verdiği mesajlar romandan filme kadar mekân tasvirlerinin önemsenmesi ile vurgulanmaktadır.

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yusuf Atılğan'ın aynı adlı romanından sinemaya aktarılmış olan film, Türk sineması adına büyük başarı kazanmıştır. Ömer Kavur'un auteur yönetmen olma özelliklerini vurgulayan, filmlerinde tekrarlayan unsurlar ve kendisine has uygulamaların olması Anayurt Otelinde de fark edilmektedir.

Anayurt Otelinde filminin genel olarak otel içerisinde geçmesi dikkati mimari kültür miraslarına çekmesi ve tanıtması açısından önemlidir. Konak binasının otele dönüştürülmesi, mekân sayısının yeterliliği ile birlikte aslında bugün butik otel olarak nitelendirilen ayırıcı bir özelliğe de sahip olmasına etkindir. Romanla örtüşen bir otel ve dekorasyon anlayışının üzerine psikolojik irdeleme konulu bir film olması nedeni ile mekânlarda yapılan algı oyunları konuyu güçlendirmektedir. Işık-gölge geçişleri veya

oluşturulan sert gölgeler, loş ışıklar, bir aydınlatma gerecinden gelen ışığın ortamın karanlığında oluşturduğu merak uyandıran gölgeler hafızalarda belli çağrışımlar oluşturmayı hedeflemektedirler.

Filmde kullanılan metaforlar ve sembollerin çözülmesi ve anlaşılması, yönetmenin özelliklerinin bilinmesi, tekniğinin ve tarzının netliği ile artacaktır. Örneğin, filmde sık kullanılan aynalar, izleyicinin düşünmesini sağlamakta, hem oyuncunun hem izleyicinin iç dünyasına gönderme yapmaktadırlar.

Geleneksel mimari özelliklerini üzerinde barındıran pencere ve kapı doğramaları, cam ve doğrama ilişkileri, ahşap tavan uygulamaları, bina ince yapı unsurları ile de geleneksel konut mimarisini anlatan bir belgesel içerik taşımaktadır. Sofadan çıkan gösterişli merdiven binaya prestij katmaktadır.

Geleneksel konutlar, deneye yanıla ve yaşayarak gelişmiş plan şemalarına sahiptirler. İhtiyaçların mekânda karşılık bulmuş inşaat biçimidir. Kullanıcı profiline ve yaşanan toprakların oluşturduğu kültüre bağlı olarak gelişen plan tipolojisine sahiptirler. Ne eksik ne fazladır, denilebilir. Uygun kullanım ve işleyen bir plana sahip olmaları doğru bir işlev şemasının karşılık bulduğunu gösterir.

Günümüz mimari tasarımları için en büyük handikap kullanıcının bilinmiyor olmasıdır. Geleneksel konutlarda kullanıcı, yaşam tarzı, beklentileri, ihtiyaçları gibi tüm bilgilere sahip olduğundan bugüne miras olarak kalan bir geleneksel konut mimarisinden ve tipolojisinden söz etmek mümkün olmaktadır.

Geleneksel mimari, tarihi tarz, üslup değildir, ancak tarihi ilkelerdir (Bektaş 1991,1992 akt. Aslan 2000:112). Bu ilkelerin oluşma nedeni öz olarak kültürdür.

Geleneksel dokuda, konutların çoğunun yapımında yapı ustası kullanılır, denilmiştir ama bu durumda bile, toplumdaki herkes bina tiplerini ve hatta nasıl inşa edildiklerini bilmektedir. Müşteri yalnızca bir tüketici değil, tasarım sürecinde hala bir katılımdır (Özsoy, 1983 akt. Aslan 2000:112).

Kültürel unsurların toplumu oluşturduğu, bir arada tuttuğu, eğlence, dinlenme gibi ortak bir dil oluşturduğu görülür. Yerleşim yerleri kendilerine has bir organizmadırlar. Kendilerine ait ortak bir dilleri vardır. Bu nedenle keyif alınan, eğlence veya hüznün anlayışlarını çağrıştıran konular, ayıp, suç, kabahat veya onay, sevgi, huzur gibi değerlendirmelere neden olacak tutum ve davranışlar sözlüğüne sahip olurlar.

Anayurt oteli filminde, horoz dövüşü binası, meyhane, sinema gibi eğlence anlayışı, arkadaş olma ve paylaşma, ikram, iletişim biçimleri, resmi kurumlarda davranış biçimleri gibi dönemin fazla küreselleşmemiş halinin, korunmaya çalışılan değerlerini görmek mümkün olmaktadır.

Bugün tekrar cittaslow kentleşme modeli ile öykünülen sakin kasaba yaşamının tam karşılığı filmde aktarılmaktadır.

Türk sinemasının dünyada tanıtılmasında, özellikle kültürel unsurlardan mekan, mimari, yerleşim yeri özellikleri, kentsel ve iç mekan düzenlemeleri ile birlikte yaşam biçimi, günlük yaşam, dönem kültürünü aktarması filmin kültürel bir misyon üstlendiğinin de vurgulanmasını gerektirir. Toplumsal ve bireysel ilişkiler ile birlikte bir toplumu bir arada tutan kültürel unsurları ele alış biçimi gerçekçi olduğundan gözlem yapabilme imkânı sağlamaktadır. Şipşak fotoğrafçısı, köftecisi, kestanecisi ile bir kasaba herkesin hayatına bir şekilde dokunmuştur.

Bu çalışmada amaç, erken yaşta hayatını kaybeden değerli auteur yönetmen Ömer Kavur'un adının yaşatılmasına katkı sağlamak ve film çalışmalarında aslında geniş bir bakış açısı, multidisipliner bilgiye sahip olunmasının başarıya olan katkısının da vurgulanmasıdır. Mimari mekân seçimleri, romanla eşleşen mekânların bulunmasındaki başarı da ayrıca takdir edilmeli ve unutturulmamalıdır.

Geleneksel konut, konak, oda, kapı, pencere, tavan, aydınlatma elemanları, mobilyaları, esnafı, pazarı ile bir dönemin mekân ve yaşamından kesitleri kısaca maddi ve manevi kültürel unsurları aktarabilmek filmin değerini katlamaktadır. Kültürel mirasın korunmasına, aktarılmasına nesiller boyu hizmet edebilme olasılığı sinema filminde çok fazladır. Kentlerin, kasabaların yüzleri değişirken filmde dondurulmuş zaman diliminde o döneme ait soruların cevaplarını bulabilmek belgesel değer içerdiğinin de kanıtıdır.

Anayurt Oteli filmi, romanla ilişkisi, konu içeriği, mekân seçimleri, bireyin iç dünyasına yaptırdığı yolculukla psikolojik, bir Anadolu kasabasını yaşattırması ile kültürel ve konakta geçen konusu ile

kültürel mimari mirasa yaptığı katkılar ile haklı başarı kazanmış, kendisi de bir kültürel ve sanat mirası olabilecek sinema filmi niteliği taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- ASLAN,S., (2000) *Günümüz Konut Tasarımı İçin; Kullanıcı-Tasarımcı Etkileşiminde Kültür Etkeninin İzmit Örneğinde İrdelenmesi ve Bir Yöntem Önerisi*, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Mimari Tasarım Programı Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- ATILGAN, Y. (1973, 2004) *Anayurt Oteli*, Roman, 1. Baskı: Bilgi Yayınlan, Ankara, 1973 2. Baskı: Bilgi Yayınlan, Ankara, 1974 3. Baskı: İletişim Yayıncılık, İstanbul, 1987 4. Baskı: İletişim Yayıncılık, İstanbul, 1989 YKY'de 1. Baskı: İstanbul, Ekim 2000 6. Baskı: İstanbul, Ekim 2004 ISBN 975-08-0066-4, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., İstanbul
- AYTAÇ, Ö., (2017) “Kent Mekanlarının Sosyo-Kültürel Coğrafyası” , s. 251-279, *Kent Sosyolojisi* Editör: Köksal Alver Çizgi Kitabevi Yayınları Konya - İstanbul
- BEKTAŞ , C.,(1991) *Kuşadası Evleri* , YEM Yayınları, İstanbul (akt Aslan 2000)
- BEKTAŞ, C.,(1992) *Akşehir Evleri*, YEM Yayınları, İstanbul (akt Aslan 2000)
- BORAN, N.E., Anayurt Oteli’ne yakından bakmak, 21 Ocak 2016, <http://t24.com.tr/k24/yazi/anayurt-oteline-yakından-bakmak,543>
- CAN,B.,(2017)*Mekân Üzerine Düşünceler III*, 25.11.2017, <http://www.edebifikir.com/deneme/mekana-uzerine-dusunceler-iii.html>
- ESEN, H.,(2006), Gece yolculuğu filminde iletişimsizlik ve yalnızlık, Selçuk iletişim, s.175-185
- ILGIN, Ö.S., (2016) Anayurt Oteli, Nazilli ve Mekanlarda Asılı Kalmış Hatıralar, <http://www.otekisinema.com/anayurt-oteli/>
- İMAR KANUNU (1985) Kanun Numarası: 3194 Kabul Tarihi: 3/5/1985 Yayımlandığı R. Gazete: Tarih: 9/5/1985 Sayı: 18749 Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt: 24 Sayfa: 378
- İNCİ, E., (2017) Sinemada Mekan ve Ses Tasarımının Tarihsel Gelişimi, 4 Mayıs 2017, <http://www.cinerituel.com/2017/05/sinemada-mekan-ve-ses-tasariminin-tarihsel-gelisimi.html>
- KORKMAZ (2005) , Yurtsuzluk İtkisi ve Anayurt Oteli, *İlmi Araştırmalar*, Sayı 20, 2005, 139-148
- KUYUCAK ESEN, Ş.,(2015), *Ömer Kavur Sinemamızda Bir Auteur*, Agora Kitaplığı, 2015, İstanbul
- LEFEBVRE, H., (2014) , *Mekanın Üretimi*, Sel Yayıncılık, 2. Baskı Eylül 2014, İstanbul
- MEGEP (2006) *İnşaat Teknolojisi Vaziyet Ve Merdiven Planı Çizme*, MEGEP (Meslekî Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) Ankara
- ÖZSOY, A., (1983) *Gecekondu Biçimlenme Süreci ve Etkenlerinin Analizi*, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi İstanbul (akt.Aslan 2000)
- Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi Ve Sınıflandırılması İle Desteklenmesi Hakkında Kanun* (2004) Kanun No: 5224, 14.7.2004
- Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*, 18 Şubat 2005 – Sayı: 25731 RESMÎ GAZETE Sayfa: 6
- TELLİOĞLU ŞEREN, T. (2016) “Sinemada Mekân Arayışı Ruhsal Bir Yolculuk Gibidir”, 9 Ekim 2016, http://www.mimarizm.com/haberler/gundem/sinemada-mekân-arayisi-ruhsal-bir-yolculuk-gibidir_127516
- YEŞİLYURT, (2017) Bir Ömer Kavur Uyarlaması: Anayurt Oteli, <https://www.filmloverss.com/bir-omer-kavur-uyarlamasi-anayurt-oteli/>
- <https://www.colorpsychology.org/burgundy/>

<https://www.dailymail.co.uk/news/article-2402628/The-Good-Bad-Dusty-Eerie-pictures-film-sets-used-famous-westerns-lying-abandoned-ruined-Spanish-desert.html>

<http://www.ekdergi.com/anayurt-otelinde-mekan-toplum-kiskacinda-zebercet/>

<https://www.empower-yourself-with-color-psychology.com/color-red.html>

<http://www.filozof.net/Turkce/filozof-biyografi-a/15335-mekan-khora-felsefede-filozoflara-gore-hakkinda-bilgi.html>

<https://gaiadergi.com/anayurt-oteli-uzerine-mekansal-analiz-ve-tasra-sikintisi/>

<https://www.hollywoodreporter.com/lists/top-10-hollywood-production-design-programs-revealed-1148314>

<https://www.nytimes.com/2018/05/04/movies/summer-2018-movie-release-schedule.html>

<http://www.on5yirmi5.com/biyografi/sinema/oyuncular/3347/90li-yillara-damgasini-vurdu.html>

<http://www.sinematurk.com/film/1003-anayurt-oteli/>

<http://www.sinematurk.com/kisi/2021-omer-kavur/>

<http://www.sinematurk.com/film/1003-anayurt-oteli/>

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=mek%C3%A2n&uid=35221&guid=TDK.GTS.5c4c550e5c44f3.93507742

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c6d68fa9e4d75.56015515

https://www.turkedebiyati.org/kitap_ozetleri/anayurt_oteli.html

<https://www.turkedebiyati.org/sinema-sanati-nedir/>

<https://www.youtube.com/watch?v=IX0cccEDIC8>